

Konferenssiosallistumista eri muodoissa

Maria Temmes & Elina Helosvuori

Vuoden 2022 päättävä tuplanumero ilmestyy *Feminist Mattering: Indigenous and Arctic Engagements*-konferenssin jälkimainingeissa. Me päätoimittajat osallistuimme konferenssiin kahdessa eri paikassa: toinen etänä ja toinen Oulussa, ja jälkimmäinen oli ylipäättään missään konferenssissa paikan päällä ensimmäistä kertaa sitten koronapandemian alun. Kuten Leena-Maija Rossi kuvaa tässä numerossa Sukupuolentutkimuksen seuran (SUNS) puheenjohtajan puheenvuorossaan, konferenssin hybridimalli mahdollisti myös kansainvälisen keskustelun ympäristöystävällisemmin, kun osallistujat ympäri maailmaa asettuivat kuuntelemaan ja keskustelemaan etänä.

Konferenssin jälkeen myös me ajattelimme paljon hybridimallin tuomia muutoksia akateemiseen keskusteluun. Korona-aikana etäyhteydet tuntuivat avaavan maailman uudella tavalla. Ympäri maailmaa järjestetyt konferenssit, symposiumit ja workshopit olivat vain muutaman linkin päässä ja mahdollistivat osallistumisen esimerkiksi Kapkaupungin yliopiston HUMA-instituutin järjestämään seminaariin postkolonialistisesta afrikkalaisesta feminismistä. Myös keskustelut bangladeshilaisen ystävän kanssa toivat esille hybridimallin tärkeyden: ongelmat viisumin saamisessa ovat monelle tutkijalle toistuva kokemus, jonka vuoksi konferenssiin osallistuminen saattaa jäädä välistä, vaikka rahoitus järjestyisikin.

Hybridimallin edut ovat selkeät kansainvälisen verkoston muotoutumisessa, mutta on myös tärke-

ää muistaa, että hybridimallin toimivuus vaatii järjestäjiltä aina ylimääräistä työtä. Teknillisiltä ongelmilta ei tässäkään konferenssissa kokonaan vältytty, ja järjestäjät toimivat myös etäyhteyksien tukihenkilöinä, minkä ei soisi olevan heidän vastuullaan. Onkin hyvä muistaa, ettei hybriditoimintaa voi luoda vain konferenssin sivutuotteena, vaan se tarvitsee oman panostuksensa ja tukea sen toteuttamiseen.

Osallistuminen konferenssiin paikan päällä toi selkeästi esille myös Rossin mainitseman affektiivisen ulottuvuuden. Virallisen ohjelman keskustelut jatkuivat kahvitauoilla ja konferenssi-illallisella. Näissä keskusteluissa lauseet saattoivat jäädä kesken tai vaihtua korjaaviin mielteisiin rennossa ilma-piirissä. Kansainvälinen verkostoituminen tarvitsee myös näitä hetkiä: yhdessä ajattelua tilanteissa, joissa ei esitellä omaa tutkimusta vaan ajatellaan yhdessä myös omiin tutkimuksiin tukeutuen.

Toimitus haluaa myös kiittää Oulun yliopiston sukupuolentutkijoita meidän tuomisestamme yhteen jälleen kerran: niin paikan päällä kuin virtuaalisesti!

Tämän lehden ensimmäinen artikkeli käsittelee sukupuolittuneen kansalaisuuden merkityksiä 2000-luvulla. Katariina Mäkisen ja Eetu Mäkelän artikkeli analysoi äitien kansalaisuuden määrittelyä suhteessa kodinhoidontukeen perinteisessä mediassa, kontekstualisoiden nämä muutokset osaksi laajempaa yhteiskunnallista muutosta kohti talouspoliittisempaa argumentointia 2010-luvulla.

Rikkaaseen, kaksi vuosikymmentä kattavaan aineistoon tukeutuen he nostavat esille julkisessa keskustelussa tapahtuneen diskursiivisen siirtymän: kun vielä vuosituhannen vaihteessa painotettiin perheen ja varsinkin äitien roolia hyvinvointivaltion peruspilarina, sittemmin on alettu esittää enenevässä määrin äitien urakehityksen katkeamisesta huolta kantavaa kotihoidontuen kritiikkiä. Mäkinen ja Mäkelä myös osoittavat, miten keskustelussa kotihoidontuesta kannat ovat 2010-luvulla karrikointuneet taloudellisten argumenttien ja konservatiivisia perhearvoja korostavien argumenttien väliseksi väittelyksi, ja esimerkiksi feministiset näkökulmat ovat jääneet vähemmälle huomiolle.

Lehden toisessa artikkelissa Kirsi Kainio ja Ari Sivenius analysoivat tapoja, joilla *Ice Age*-animaatioelokuviissa inhimillistetään eläinhahmoja binaarisen sukupuolittamisen ja heteronormatiivisuuden pohjalta. Keskittyen varsinkin elokuvien dialogiin he hahmottavat kolme erilaista tapaa, joilla elokuvien eläinhahmoja sukupuolittetaan: heteroseksuaalisuuden normin, sukupuolen liioittelun ja sukupuolittuneiden erojen korostamisen. Linkittämällä analyysin laajempaan teoreettiseen keskusteluun kulttuurisista sukupuolittamisen tavoista Kainio ja Sivenius korostavat, että on tärkeää huomioida, miten lapsille suunnattu sisältö normittaa tapoja ymmärtää sukupuolta ja seksuaalisuutta.

Myös lehden kolmas artikkeli nostaa esille varsinkin lapsille suunnatun valtavirtakulttuurin binaarisen sukupuolen ja heteronormatiivisuuden mallin. Vilja Jaaksi huomauttaa artikkelissaan, että ei-binääristen ihmisten kokemuksia sukupuolesta löytyy edelleen lähinnä vaihtoehtoisista lähteistä, kuten sosiaalisen median alustoilta. Jaaksi tarkastelee murrosteksti-käsitteen avulla haastatteluaineistonsa pohjalta kokemuksia sosiaalisen median sisällön roolista muunsukupuolisten identiteetin muotoutumisessa. Hänen analyysinsä tuo esille, että muunsukupuolista identiteettiä ei sellaisenaan ota sosiaalisesta mediasta, vaan identiteettiä muotoutuu monimuotoisin tavoin suhteessa sosiaalisen median sisältöihin itsereflektion kautta, joskus niihin samaistuen, joskus niistä eroten.

Artikkeleita seuraa SUNS:n puheenjohtajan puheenvuoro, johon pääkirjoituksen alussa jo viitattiin. Leena-Maija Rossi nostaa kirjoituksessaan esille

myös tarpeen kirjoittaa tutkimusta ja puhua siitä kotimaisilla kielillä, joilla ei soisi olevan alisteista roolia suhteessa kansainväliseen tutkimukseen. Rossi pitää toivottavana, että omakielisistä lähtökohdista kykenisimme tuottamaan myös esimerkiksi uusia käsitteitä sukupuolentutkimuksen keskusteluun.

Tässä numerossa julkaistaan myös Mervi Heikkisen, Netta Iivarin ja Tuija Lämsän hankepuheenvuoro, joka esittelee korkeakoulujen tasa-arvosuunnitelmien kehittämiseen ja toteuttamiseen tähtäävän RESET-hankkeen (*Redesigning Equality and Scientific Excellence Together*) haasteita ja tavoitteita. Seitsemän yliopiston yhteistyönä toteutettu hanke pyrkii kehittämään parhaat tavat tasa-arvosuunnitelmien soveltamiseen eri konteksteissa sekä tarjoaa työkaluja, joiden avulla voidaan arvioida sukupuolen huomioimisen toimivuutta eri tutkimushankkeissa. Kuten kirjoittajat korostavat, vaikka tarve sukupuolen tarkastelulle tieteellisessä tutkimuksessa on nostettu selkeästi esille esimerkiksi EU:n tutkimusrahoituksen kriteereissä, sukupuolen rooli tutkimuksen suunnittelussa, toteutuksessa sekä soveltamisessa on monelle yhä vaikeasti hahmotettava kokonaisuus.

Julkaissamme tässä numerossa myös neljä lektiota, jotka käsittelevät vuoden 2022 loppupuolella esitettyjä väitöskirjoja. Salla Salskovin väitöskirja analysoi kriittisen ajattelun episteemisiä tapoja akateemisessa queer-feministisessä filosofiassa. Hän paitsi kartoittaa aiempaa tutkimusta myös osoittaa, miten rakkaus filosofisena käsitteenä voi auttaa kehittämään uusia näkökulmia queer-feministiseen kriittiseen ajatteluun. Ville Pöysän väitöskirja tutkii maaseudulla aikuistuvien poikien elämää. Hän nostaa esille tarpeen huomioida, miten nykyajan muuttoliike pois maaseudulta vaikuttaa maskuliinisuuden muotoutumiseen. Silja Kukan väitöskirja analysoi halun, seksuaalisuuksien ja sukupuolten saamia merkityksiä fanifiktiossa. Tutkimuksen fokuksessa olivat varsinkin saman sukupuolten edustajien suhteita käsittelevä slash-fiktio sekä yhteisöllisesti muotoutuvat seksuaalisia elementtejä sisältävät kink-meme-tekstit. Kukka avaa analyysissään halun monimuotoista käsittelyä fanifiktioyhteisöissä. Aira Huttusen väitöskirja puolestaan analysoi transihmisten kokemuksia sukupuoleen liittyvästä tiedosta sekä niitä erilaisia tapoja, joilla

tietoa sukupuolesta saatiin. Hän tekee näkyväksi esimerkiksi sen, miten vähäinen tai jopa puuttuva tieto sukupuolen moninaisuudesta on tuntunut kehoissa ja miten tiedontarve vaihtelee eri elämänvaiheissa.

Tässä numerossa julkaistaan myös kaksi kirjaa arviota. Heta Rundgren arvioi Ramma Salla Dingen teoksen *Féminismes africains. Une histoire décoloniale – Recueil d’entretiens* (Présence Africaine, 2021), joka on tärkeä lisä ranskankieliselle tutkimukselle afrikkalaisen feminismin nykymuodoista. Henri Hyvönen puolestaan arvioi Marja Peltolan ja Ann Phoenixin kirjan *Nuancing Young Masculinities: Helsinki Boys’ Intersectional Relationships in New Times* (Helsinki University Press, 2022), jota hän pitää merkittävänä kontribuutiona suomalaiseen kriittiseen poikatutkimukseen.

Tämän numeron päättävät Päivi Naskalin perustelut SUNS:n gradupalkinnon myöntämiselle Emma

Kaskisen tutkielmalle *Lepo antikapitalistisena vastarintana: analyysi mustan feminismin rakkauspolitiikasta* sekä Elina Lahelman perustelut vuoden 2021 artikkelipalkinnon myöntämiselle Johanna Hiitolan, Zeinab Karimin ja Valtteri Vähä-Savon artikkelille ”Epävarmuuden jatkumot: prekaarisuuden muodot ja sukupuolistunut väkivalta pakkomuuttajien elämänkuluissa”. Myös toimitukselta onnittelet kirjoittajille!

Antoisia lukuhetkiä toivottaen,

Maria Temmes ja Elina Helosvuori

Tampereella 19.12.2022